אלא לענין אכילה. קשה דמשום שיעורא פורתא דהוי כהרף עין לא הוי ליה למיפסק כר' יוסי וליכא למימר דכהרף עין דר' יוסי מיהו מיד אחר בין השמשות דר' יוהודה ומתאחר הרבה אחריו ג"כ (ב) הא אמר רב יהודה כו' בין השמשות דר' יהודה כו' אלא לאכילת תרומה דלא אכלי כהנים תרומה עד דשלים בין השמשות דר' יוסי א"ר יהודה אמר שמואל [א]כוכב אחד יום שנים בין השמשות שלשה לילה תנ"ה כוכב אחד יום שנים בין השמשות שלשה לילה א"ר יוסי (ג) לא כוכבים גדולים הנראין ביום ולא כוכבים קטנים שאין נראין אלא בלילה [ב]אלא בינונים א"ר יוסי בר' זבידא [ג]העושה מלאכה בשני בין השמשות חייב חטאת ממה נפשך א"ל רבא לשמעיה [ד]אתון דלא קים לכו בשיעורא דרבנן אדשימשא אריש דיקלי אתלו שרגא ביום המעונן מאי במתא חזי תרנגולא בדברא עורבי אי נמי אדאני: ת"ר שש תקיעות תוקעין ערב שבת ראשונה להבטיל את העם ממלאכה שבשדות שניה להבטיל עיר וחנויות שלישית להדליק את הנר דברי ר' נתן ר' יהודה הנשיא אומר שלישית לחלוץ תפילין [ה]ושוהה כדי צליית דג קטן או כדי להדביק פת בתנור ותוקע ומריע ותוקע ושובת אמר רשב"ג מה נעשה להם לבבליים שתוקעין ומריעין ושובתין מתוך מריעין תוקעין ומריעין הוו להו חמשה אלא שתוקעין וחוזרין ותוקעין ומריעין ושובתין מתוך מריעין מנהג אבותיהן בידיהן מתני ליה רב יהודה לרב יצחק בריה שניה להדליק את הנר כמאן לא כר' נתן ולא כר' יהודה הנשיא אלא שלישית להדליק את הנר כמאן כרבי נתן תנא דבי רבי ישמעאל [ה]שש תקיעות תוקעין ע"ש התחיל לתקוע תקיעה ראשונה נמנעו העומדים בשדה מלעדור ומלחרוש ומלעשות כל מלאכה שבשדות ואין הקרובין רשאין לינכס עד שיבואו רחוקין ויכנסו כולם כאחד ועדיין חנויות פתוחות ותריסין מונחין התחיל לתקוע תקיעה שניה נסתלקו התריסין וננעלו החנויות ועדיין חמין מונחין על גבי כירה וקדירות מונחות על גבי כירה התחיל לתקוע תקיעה שלישית סילק המסלק והטמין המטמין והדליק המדליק ושוהה כדי צליית דג קטן או כדי להדביק פת בתנור ותוקע ומריע ותוקע ושובת א"ר יוסי (ו)(בר) חנינא שמעתי שאם בא להדליק אחר שש תקיעות מדליק שהרי נתנו חכמים שיעור לחזן הכנסת להוליך שופרו לביתו [ז]אמר לו [ח]אם כן נתת דבריך לשיעורין אלא מקום צנוע יש לו לחזן הכנסת בראש גגו ששם מניח שופרו לפי שאין מטלטלין לא את השופר ולא את החצוצרות והתניא שופר מיטלטל וחצוצרות אינם מיטלטלין אמר רב [ט](יוסי) לא קשיא כאן ביחיד כאן בצבור א"ל אביי וביחיד למאי חזי הואיל וראוי לגמע בו מים לתינוק

מניח את השופר, שאין מטלטלין לא את השופר ולא את חצוצרות.

ו) [נ"ל בר חנינא], ז) [נ"ל אמרו לו. דכם מתכ"], ח) [מגילה יח: גיטין יד. נ"ב כט. מולין ט. נכ.], ט) [נ"ל יוסף], י) [מלוטת] עי' ביצה יא: רש"י ד"ה תריסין,

---

אלא לענין אכילה. קשה דמשום שיעורא פורתא דהוי כהרף עין דר' יוסי מיהו מיד אחר בין השמשות דר' יוהודה ומתאחר הרבה אחריו ג"כ (ב) הא אמר רב יהודה כו' בין השמשות דר' יהודה כו' וי"ל[א] דאיתו מתאחר כל כך[ב] שיהא שיעור טבילה בינתיים ג"נ ספק היה להם אם היה[ג] מתמיד מיד אחר[ד] דר' יהודה או מתאחר הרבה[ה] ולהכי אינטריך למיפסק דלא אכלי כהנים תרומה עד דודאי שליש בין השמשות דרבי יוסי:

הקשה ה"ר פורת[ו] דבשבת גופיה הוה מצי למינקט הלכה כר' יהודה בע"ש וכר' יוסי במוצאי שבת וכן לענין תרומה הוה מצי למימר הלכה כר' יהודה לענין טבילה וכר' יוסי לענין אכילה ונראה לר"י דיהא ליה לאסמועינן רבותא דאפי' בשבת דאמיר מיקל ר' יוסי ושרי לעשות מלאכה בבין השמשות דר' יהודה ואפי' בתרומה דקיל משבת אז בתרומה דרבנן מחמיר ר' יוסי דלא אכלי כהנים עד דשליש בין השמשות דיליה:

רבי יהודה הנשיא אומר שלישית להדליק את הנר וכו' פירש"י ורביעית להדליק את הנר וכן משמע[ז] דלא פליג אתרתי קמייתא[ח] ועוד דאמר בסמוך שניה להדליק את הנר כמאן לא כר' נתן ולא כר' יהודה הנשיא[ט] וליכא למימר נמי דאף לחלוץ תפילין קאמר ומדליק נמי בשלישית מדקתאמר אלא ג' להדליק את הנר כמאן כר' נתן משמע ולא כר' יהודה הנשיא וקשה דבסש"פ ד' מיתות (סנהדרין דף סא. וסס)[י] גבי שהלה ר"ל ואותו היום ע"ש היה וכבר הורקנוס בנו לחלוץ תפילין גער בו אביו ואלא במיפה ל"ל איאך מניחין איסור סקילה ועוסקין באיסור שבות אלמא הדלקת נר קודם לחלוצת תפילין דאי הדר כמאן דאמר דלא אלא. תוס' סנהדרין שם. ל"ש סיקן. יב. של ר' אליעזר. תוס' הכל"ש. יג. בארבע. תוס' הכל"ש. יד. בכל ערב שבת, ולכך הי' תמה ואמר כמדומה שדעת אבא נטרפה, אלא השתא הוא דגער בו אביו. תוס' הכל"ש. טו. ולתרוצא נמי קרי תקיעה. תוס' הכל"ש. טז. דתרוצא היא. תוס' סוכה נג: ד"ה רבי יהודה. יז. מאי קא פריך. תוס' הכל"ש. יח. אלמא כל מיני טלטול אסור, אפי' לצורך גופו. תוס' הכל"ש. יט. או למקומו. תוס' הכל"ש.

רב נסים גאון

במאי קמיפלגי ה) בפלוגתא דר' אליעזר והורקנוס בנו. תמצא פירוש דברהם במסכת סנהדרין בסוף פרק ד' מיתות (דף סח), תניא כשחלה ר' אליעזר נכנסו חכמי ישראל אצלו והוא יושב בקינוף שלו והן יושבין בטריקלין שלו, ואותו היום ערב שבת היה ונכנס הורקנוס בנו לחלוץ תפילין, גער בו אביו וריצא בנזיפה. אמר להן חביריו של אבא כמדומה שדעתו של אבא נטרפה. אמר לו דעתך ודעת אמך נטרפה הואיל מניחין איסור סקילה ועוסקים באיסור שבת. סבר ר' אליעזר הדלקת הנר שהוא איסור סקילה קודמת לחליצה תפילין שהיא איסור שבות וצריך להקדים הדלקת הנר ואחר כן יחלוץ, והורקנוס בנו סבר חליצת תפילין קודמת להדלקת הנר. ותמצא בפרק במה מדליקין דבני מערבא

ה) נראה דמסקר כאן בדעת הגאון וצריך לעיין על הבריתא דשלישית להדליק את הנר ר"י הנשיא אומר שלישית לחלוץ תפילין וע"ש אמר דקמפליגי כפולגתא דר"א והורקנוס בנו וכו' ועי' תוס' ד"ה כ"י.

ו) לפנינו הגי' אם בירושלמי מן הא כוכבים ר"ה במדוש הרשב"א בחי' ועי' בהגהות מיי' פ"ח מהל' שבת עוד גי' אחרת בירושלמי.

ז) וכן בספר דברי יוסף מביא ג"כ טוסתא זו בשם ש"ס כ"י.

ח) [נ"ל כרבין], ט) [נ"ל אמרו לו. דכם מתכ"], י) [מגילה יח: גיטין יד. נ"ב כט. מולין ט. נכ.], יא) [נ"ל יוסף], יב) [מלוטת] עי' ביצה יא: רש"י ד"ה תריסין,

---

אלא לאכילת תרומה דלא אכלי כהנים תרומה עד דשלים בין השמשות דר' יוסי א"ר יהודה אמר שמואל [א]כוכב אחד יום שנים בין השמשות שלשה לילה תנ"ה כוכב אחד יום שנים בין השמשות שלשה לילה א"ר יוסי (ג) לא כוכבים גדולים הנראין ביום ולא כוכבים קטנים שאין נראין אלא בלילה [ב]אלא בינונים א"ר יוסי בר' זבידא [ג]העושה מלאכה בשני בין השמשות חייב חטאת ממה נפשך א"ל רבא לשמעיה [ד]אתון דלא קים לכו בשיעורא דרבנן אדשימשא אריש דיקלי אתלו שרגא ביום המעונן מאי במתא חזי תרנגולא בדברא עורבי אי נמי אדאני: ת"ר שש תקיעות תוקעין ערב שבת ראשונה להבטיל את העם ממלאכה שבשדות שניה להבטיל עיר וחנויות שלישית להדליק את הנר דברי ר' נתן ר' יהודה הנשיא אומר שלישית לחלוץ תפילין [ה]ושוהה כדי צליית דג קטן או כדי להדביק פת בתנור ותוקע ומריע ותוקע ושובת אמר רשב"ג מה נעשה להם לבבליים שתוקעין ומריעין ושובתין מתוך מריעין תוקעין ומריעין הוו להו חמשה אלא שתוקעין וחוזרין ותוקעין ומריעין ושובתין מתוך מריעין מנהג אבותיהן בידיהן מתני ליה רב יהודה לרב יצחק בריה שניה להדליק את הנר כמאן לא כר' נתן ולא כר' יהודה הנשיא אלא שלישית להדליק את הנר כמאן כרבי נתן תנא דבי רבי ישמעאל [ה]שש תקיעות תוקעין ע"ש התחיל לתקוע תקיעה ראשונה נמנעו העומדים בשדה מלעדור ומלחרוש ומלעשות כל מלאכה שבשדות ואין הקרובין רשאין לינכס עד שיבואו רחוקין ויכנסו כולם כאחד ועדיין חנויות פתוחות ותריסין מונחין התחיל לתקוע תקיעה שניה נסתלקו התריסין וננעלו החנויות ועדיין חמין מונחין על גבי כירה וקדירות מונחות על גבי כירה התחיל לתקוע תקיעה שלישית סילק המסלק והטמין המטמין והדליק המדליק ושוהה כדי צליית דג קטן או כדי להדביק פת בתנור ותוקע ומריע ותוקע ושובת א"ר יוסי (ו)(בר) חנינא שמעתי שאם בא להדליק אחר שש תקיעות מדליק שהרי נתנו חכמים שיעור לחזן הכנסת להוליך שופרו לביתו [ז]אמר לו [ח]אם כן נתת דבריך לשיעורין אלא מקום צנוע יש לו לחזן הכנסת בראש גגו ששם מניח שופרו לפי שאין מטלטלין לא את השופר ולא את החצוצרות והתניא שופר מיטלטל וחצוצרות אינם מיטלטלין אמר רב [ט](יוסי) לא קשיא כאן ביחיד כאן בצבור א"ל אביי וביחיד למאי חזי הואיל וראוי לגמע בו מים לתינוק

אלא לאכילת תרומה דלא אכלי כהנים תרומה עד דשלים בין השמשות דר' יוסי א"ר יהודה אמר שמואל [א]כוכב אחד יום שנים בין השמשות שלשה לילה תנ"ה כוכב אחד יום שנים בין השמשות שלשה לילה א"ר יוסי (ג) לא כוכבים גדולים הנראין ביום ולא כוכבים קטנים שאין נראין אלא בלילה [ב]אלא בינונים א"ר יוסי בר' זבידא [ג]העושה מלאכה בשני בין השמשות חייב חטאת ממה נפשך א"ל רבא לשמעיה [ד]אתון דלא קים לכו בשיעורא דרבנן אדשימשא אריש דיקלי אתלו שרגא ביום המעונן מאי במתא חזי תרנגולא בדברא עורבי אי נמי אדאני: ת"ר שש תקיעות תוקעין ערב שבת ראשונה להבטיל את העם ממלאכה שבשדות שניה להבטיל עיר וחנויות שלישית להדליק את הנר דברי ר' נתן ר' יהודה הנשיא אומר שלישית לחלוץ תפילין [ה]ושוהה כדי צליית דג קטן או כדי להדביק פת בתנור ותוקע ומריע ותוקע ושובת אמר רשב"ג מה נעשה להם לבבליים שתוקעין ומריעין ושובתין מתוך מריעין תוקעין ומריעין הוו להו חמשה אלא שתוקעין וחוזרין ותוקעין ומריעין ושובתין מתוך מריעין מנהג אבותיהן בידיהן מתני ליה רב יהודה לרב יצחק בריה שניה להדליק את הנר כמאן לא כר' נתן ולא כר' יהודה הנשיא אלא שלישית להדליק את הנר כמאן כרבי נתן תנא דבי רבי ישמעאל [ה]שש תקיעות תוקעין ע"ש התחיל לתקוע תקיעה ראשונה נמנעו העומדים בשדה מלעדור ומלחרוש ומלעשות כל מלאכה שבשדות ואין הקרובין רשאין לינכס עד שיבואו רחוקין ויכנסו כולם כאחד ועדיין חנויות פתוחות ותריסין מונחין התחיל לתקוע תקיעה שניה נסתלקו התריסין וננעלו החנויות ועדיין חמין מונחין על גבי כירה וקדירות מונחות על גבי כירה התחיל לתקוע תקיעה שלישית סילק המסלק והטמין המטמין והדליק המדליק ושוהה כדי צליית דג קטן או כדי להדביק פת בתנור ותוקע ומריע ותוקע ושובת א"ר יוסי (ו)(בר) חנינא שמעתי שאם בא להדליק אחר שש תקיעות מדליק שהרי נתנו חכמים שיעור לחזן הכנסת להוליך שופרו לביתו [ז]אמר לו [ח]אם כן נתת דבריך לשיעורין אלא מקום צנוע יש לו לחזן הכנסת בראש גגו ששם מניח שופרו לפי שאין מטלטלין לא את השופר ולא את החצוצרות והתניא שופר מיטלטל וחצוצרות אינם מיטלטלין אמר רב [ט](יוסי) לא קשיא כאן ביחיד כאן בצבור א"ל אביי וביחיד למאי חזי הואיל וראוי לגמע בו מים לתינוק

עין משפט נר מצוה

קלד א ב מיי' פ"ה מהל' שבת הלכה ד וסמ"ג מהל' תרומות הל' ב טוש"ע א"ח סי' לה סעיף ב:

קלה ג מיי' פ"ה מהל' שבת הלכה ד:

קלו ד טוש"ע א"ח סי' רפ"ג סעיף ג:

קלז ה מיי' פ"ה מהל' שבת הלכה יח יט סמג עשין ל טוש"ע א"ח סימן רנ:

לעזי רש"י

מלו"א. חלמית (צמח בר).

מוסף תוספות

א. [ד]האי דלא קאמר כי שלים ביה"ש דר' יהודה נמי כתנים טובלים בו לר' יוסי. תוס' הכל"ש. ב. אחר ביה"ש דר' יהודה. תוס' הכל"ש. ג. ביה"ש דר' יוסי. תוס' הכל"ש. ד. דשלים ביה"ש. תוס' הכל"ש. ה. אבל יודעים היו בודאי שלא הי' מתחיל עד דשלים ביה"ש דר' יהודה, [וכיון ד]שמא מיד הי' מתחיל, הלכך קאמר דוקא כל ביה"ש דר' יהודה, לר' יוסי כהנים טובלים בו, או שמא הי' מארך אחריו הרבה. תוס' הכל"ש. ו. כיון דמסקינן פסק הלכה כתרוייהו. תוס' הכל"ש. ז. דר' יהודה הנשיא לא פליג אלא בשלישית. תוס' הכל"ש. ח. [דא"כ] הר"ל לפרש"י. תוס' הכל"ש. ט. ואי ס"ד דמדליקין בשנייה א"כ אתיא כר' יהודה הנשיא. תוס' הכל"ש. י. מוכיח דהדלקת הנר קודם לחליצת תפילין. תוס' הכל"ש. יא. דודאי תפילין ברישא, אלא. תוס' סנהדרין סא. ל"ש סיקן. יב. של ר' אליעזר. תוס' הכל"ש. יג. בארבע. תוס' הכל"ש. יד. בכל ערב שבת, ולכך הי' תמה ואמר כמדומה שדעת אבא נטרפה, אלא השתא הוא דגער בו אביו. תוס' הכל"ש. טו. ולתרוצא נמי קרי תקיעה. תוס' הכל"ש. טז. דתרוצא היא. תוס' סוכה נג: ד"ה רבי יהודה. יז. מאי קא פריך. תוס' הכל"ש. יח. אלמא כל מיני טלטול אסור, אפי' לצורך גופו. תוס' הכל"ש. יט. או למקומו. תוס' הכל"ש.

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רבי יוסי בר אבין לא תכנים: (ב) תוס' ד"ה אלא וכו' דא"כ הא דאמר:

גליון הש"ס

נמרא ושוהה כדי צלית דג. עי' כר"ן בפירקין הכל' מנוסה דף י ע"ב:

רבינו חננאל

אוכלין בתרומה עד השלים ביה"ש דר' יוסי. אמר רב יהודה אמר שמואל כוכב אחד יום שנים בין השמשות שלשה לילה. תניא נמי הכי ר' יוסי אומר כוכב אחד יום שנים ביה"ש שלשה לילה. ולא כוכבים גדולים הנראים ביום, ולא כוכבים קטנים שאין נראין אלא בלילה, אלא בינונים. ירושלמי בתחילת ברכות כמה כוכבים יצאו ויהיה לילה, ר' פינחס בשם ר' אבא בר אבא כוכב א' ודאי יום, שנים ספק, ג' לילה. ואסיקנא הדא דתימר באילין דלית אורחיהון למיחמי ביממא, ברם באילין דאורחיהון למיחמי ביממא לא משערינן בהו. א"ר יוסי בר אבין ובלחוד דתיתמון תלתא כוכבים בר מן(ג) חד כוכבתא. אמר להו רבא לבני מחוזא (ג)אתון דלא קים לכו בשיעורא דרבנן אוקימנא שמשא ברישא דיקלא אתלו, פירוש אדליקו שרגא, ביום המעונן במתא חזי תרנגולא אימתי עיילי בקינייהו, בדברא חזו עורבי אימתי עיילו בקינייהו. א"נ אדוני פי' יקרות השדה הן ידועין העלין שלהן בבוקר מתפתחין ומתפשטין ומבין השמשות מתכווצין ונראין כסתומין. **העושה מלאכה בשני בין השמשות** בע"ש ובשבת חייב חטאת, ממה נפשך אי ביה"ש יום הוא הנה נתחייב במלאכה שעשה בשבת, אם לילה הוא נתחייב במלאכה שעשה בע"ש. ת"ר ר' תקיעות תוקעין בע"ש. תקיעה אחת להבטיל המלאכה שבשדות, שניה להבטיל מלאכה שבעיר ושבחנויות, שלישית להדליק נר דברי ר' נתן, ר' יהודה הנשיא אומר שלישית לחלוץ את התפילין כו'. **תנא** דבי שמואל ר' תקיעות תוקעין ע"ש, התחילו לתקוע ראשונה נמנעו הכל מלחרוש ומלעדור ומלזרוע, ואין הקרובים נכנסין עד שיגיעו רחוקים, הגיעו רחוקים נכנסו הכל ועדיין חנויות פתוחות ותריסין מונחים. תקע שניה נסתלקו התריסין וננעלו החנויות ועדיין החמין והקדירות מונחין ע"ג הכירה. תקע שלישית סילק המסלק והטמין המטמין והדליק המדליק ושוהה כדי לצלות דג קטן או כדי להדביק פת בתנור ותוקע ומריע ותוקע ושובת וכו'. **ואסיקנא** מקום צנוע יש בראש גגו ששם

מסורת הש"ס

ה) [נ"ל כרבין], ו) [נ"ל אמרו לו. דכם מתכ"], ז) [מגילה יח: גיטין יד. נ"ב כט. מולין ט. נכ.], ח) [נ"ל יוסף], ט) [מלוטת] עי' ביצה יא: רש"י ד"ה תריסין,

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

לתינוק עני. שעל הציבור לפרנסו: **הא ר' יהודה.** שופר מיטלטל ומלאורות אינן מיטלטלין דמוקצה הוא אבל שופר תורת כלי עליו כדאמרן לעיל: **הא.** דקתני תרוייהו מיטלטלין ר' שמעון היא דלית ליה מוקצה: **הא.** דקתני אף שופר אין מיטלטלין ר' נחמיה דאמר

לתינוק בציבור נמי חזי לגמע לתינוק עני ותו הא דתניא כשם שמטלטלין את השופר כך מטלטלין את חצוצרות מני אלא לא קשיא הא ר' יהודה הא [א]ר' שמעון הא [ב]ר' נחמיה ומאי שופר נמי חצוצרות כדרב חסדא דא"ר חסדא [ג]הני תלת מילי אישתני שמייהו מכי חרב בית המקדש חצוצרתא שופרא שופרא חצוצרתא למאי נפקא מינה לשופר של ראש השנה ערבה צפצפה צפצפה ערבה למאי נ"מ ללולב פתורה פתורתא פתורתא פתורה למאי נ"מ למקח וממכר אמר אביי אף אנו נאמר הובילא בי כסי בי כסי הובילא למאי נפקא מינה [ד]למחט שנמצאת בעובי בית הכוסות טריפה אמר רב אשי כשירה ומשני צדדים דמצד אחד [ה]אף אנו נאמר בבל [ו]בורסיף בורסיף בבל למאי

[ד]לפי תרווד [ה]לפי עלית אין מיטלין אלא לצורך תשמישו המיוחד ועיקר שופר לאו לגמוע מיס קאי: **ומאי שופר.** דקתני בהאי דר' נחמיה דאקדמית בה לחצוצרות לאיסורא וכיון דתני אין מיטלטלין את השופר תו לא צריך למתני מלאורות דכ"ש היא הואיל ואינו ראוי לגמוע בו מיעוט אלא שופר דתנא ריש הוא מלאורות ומלאורות דתנא בסיפא הוא שופר לאיסתמו שמייהו כדרב חסדא: **לשופר של ראש השנה.** אין תוקעין אלא באותו שעה אחרן קורין מלאורות והוא שופר או אם בא עם אחרן לשאול במה יתקע אומרים לו בחצוצרות: **לצפצפה.** פסולה לנוטב ועלה שלה עגול וקנה שלה לבן כדאמרן בפוכה[ו]: **פתורה.** מתחילה היו קורין לגדול פתורה ולקטנה פתורתא ועכשיו נשתנו: **אף אנו נאמר.** אף אנו יכולים להוסיף אדרב חסדא דאמר אגב זה נשתנה: **הובילא.** מתחילה היו קורין להמסק הובילא כי כסי ועכשיו נשתנו: המסק הוא הסמוך לבית הכוסות עשוי סרגלגל כמין כדור ובתוכו קליפות קליפות הרבה כגלגל של ריחים וקורין ליעפי"ל ודופנו דק מאד: בית הכוסות סוף הכרם שקורין פאנג"ל ויש בו עודי שקורין דובלו"ן ותוכו עשוי כמין כוס. עודי בית הכוסות דופן כפולה ודבוקין הכפלים זה בזה בשומן: **מצד א'.** שלא ניקב אלא א' מן הכפלים כשרה שהכיסו קומתו: **מב' לדדין.** שניקבו שניהם טריפה. ובבית הכוסות הוא דאיכא לפלוגי בין נד א' לשני לדדין אבל בהמסק אפי' מצד ב' שלא נראה הנקב לחוץ אין זו סתימה לפי שהדופן דק מאד: לגיעי

תתגן כל הכלים ניטלין בשבת חוץ ממסר הגדול ויתד של מחרישה[ז] וגבי מכבדות של תמרה (דף קכד:) דפריך אלא מאמר לגל דהא לימא ר' אלעזר אף של תמרה ולא שרי ר"ש אף מאמר לגל מאי קושיא דילמא ר' אלעזר כר"ש ס"ל[ח]:

הא ר' נחמיה. הכיא דאסרה שופר ומלאורות דתניא בפרק חבית (לקמן דף קמו.) אפי' תרווד אפי' עלית אפי' סכין אין מיטלין אלא לצורך תשמישן ופי' בקונטרס תשמישן המיוחד להם ומשמע לפי' דכלי שמלאכתו לאיסור אסור לטלטלו לשום צורך הא מיוחד למלאכת איסור ואגן בעינן שיהא מיוחד לצורך אותו דבר שנוטלו בשבת וקשה לר"ת דאמר בפרק חבית (ג"ז שם) חותלות של תמריס ושל גרוגרות מתיר אבל לא מפקיע ולא חותך ומוקי לה כר' נחמיה וכן בפרק בכל מערבין (עירובין דף לה. ושם) הכא במנעול דקטיר במיתנא ודעי סכינא למיפסקיה ומוקי כר' נחמיה ואמאי אסר בסכין כיון שהוא עומד ומיוחד לתמיכה והכי"ל שמעון הזקן הקשה לפירוש הקונטרס דהיכי קאמר רבא בפרק כל הכלים (לקמן דף קכד.) ואתא ר' נחמיה למימר דאפי' כלי שמלאכתו להיתר לצורך גופו או לצורך מקומו אין מחמה לגל לא היכי שרי לצורך מקומו והלא אין זה תשמיש המיוחד לו א) ודוחק ר"ת לומר לפי' הקונטרס דקערות אחר שאכלו בהן דרך להסירן כל שעה חשיב צורך מקומו תשמיש המיוחד לו ומלאה לר"ת דלא שרי ר' נחמיה אלא תשמיש הרגיל לעשות בו בחול אפי' אינו תשמיש המיוחד לו ואפי' דבר שמלאכתו לאיסור שרי כיון שדרך אותו תשמיש לעשות ממנו בחול כגון קורנס לפצע בו את האגוזים וקולרוס לחתוך בו את הדבילה והייגו לצורך תשמישו דקאמר כלומר מה הרגיל לעשות בו בחול ולא אתא לאפוקי אלא מחמה לגל וכגון תשמיש שאינו רגיל לחתוך בו אלא חותלות של תמריס בסכין או מנעול דקטיר במיתנא ושופר נמי אין דרך בחול לגמע בו מיס לתיקוק והסקה בכלים דתניא בפרק כל הכלים (לקמן דף קכד:)[ט] אין מסיקין בכלים כו' ומוקי לה כר' נחמיה ומבית ר"ת דאיה מפרק כל הכלים (ג"ז שם) דתגן כל הכלים ניטלין לצורך ולא לצורך ר' נחמיה אומר אין ניטלין אלא לצורך ומפרש רבה בגמרא דבר שמלאכתו להיתר לצורך גופו ולצורך מקומו דבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו אין לצורך מקומו ולא והשתא מה לו להזכיר דבר שמלאכתו לאיסור כיון דמתניתין לא איירי אלא במלאכתו להיתר אלא ודאי משום ר' נחמיה נקטיה דבעי למימר ואתא ר' נחמיה למימר דאפי' דבר שמלאכתו להיתר כו' ומשום דמשום ר' נחמיה מלאכתו להיתר למלאכתו לאיסור נקט מלאכתו לאיסור דלר' נחמיה תרוייהו לצורך גופו אבל לצורך מקומו לא ולרבא תרוייהו לצורך גופו ומקומו אבל לא ולשון אפי' משמע נמי הכי:

למחט שנמצאת. דתניא בהלו טרפות (חולין דף נ. ושם) ובהמדיר (כתובות דף עו:) מלא אחד כשירה מב' לדדין טרפה ופי' בקונטרס בעובי בית הכוסות הוא דאיכא לפלוגי הכי אבל בהמסק אפי' מלא אחד שלא נראה הנקב לחוץ טרפה דאין זו סתימה והקשה ר"ר אליעזר ממי"ץ דהא תנן[ט] המסק ובית הכוסות שניקבו לחוץ משמע דבהמסק נמי לא מיטרפה אלא בנקב מפולש ואור"י דהאי לחוץ לא לגמרי לחוץ[ו] אלא כלומר לגד חוץ לאפוקי ניקבו זה לתוך זה דכשירה כדקתני בתר הכי וקמ"ל דמלא אחד כשירה אע"ג דניקב עור אחד שלם אבל הא דקתני מב' לדדין טרפה אין חידוש[ז] אי נמי מב' לדדין טרפה נמי חידוש הוא דקמ"ל אע"פ שאוכב על המסק[יא] וס"ד[יב] שמגין[יג] כמו תלתולת שנקבה ויכיכים מעמידין אותה דכשירה קמ"ל דהכא טרפה וכ"ל אומר בהמסק נמי מלא אחד כשירה ופשיטא דלא הוא טרפה אלא"כ ניקב נקב מפולש לחוץ דאין סברא שיהיה טרפה בשום מקום אלא בנקב מפולש והא דנקט בברייתא בית הכוסות לאשמועינן מלא אחד כשירה[יא] אע"ג דניקב עור שלם[יב] ופפקא מינה הא דשמעינן דאיתמי אמייהו אע"ג דדינם שוה דאי לא אשמעינן ה"א דהאי דקתני מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות היינו[יג] דקרו אשתא בי כסי שאין לו אלא עור אחד והוה אתי למימר דדוקא בהוא מלא אחד כשירה[יד] אבל במאי דקרו[טז] הובילא[טז] אפי' מלא אחד טרפה כיון שניקב עור אחד שלם[יז] לכאי אשמעינן דאיתמי אמייהו[יח] דאפי' בהובילא מלא אחד כשירה[יט] ועוד אור"י דמלינו למימר כפי' רש"י דבהמסק אפי' מלא אחד טרפה[כ] דאיתמי אמא שניקב לחוץ וחזר והבריא כמו יאב לו קוץ בווטטו[כא] דהכי הלכתא התם דאיתמי אמא הכריא וחוטשין לספק דרוסה ואפי' לגאון דלא חייש התם נקוב אמא במחט שהוא דק חייש והא דבעי באלו טרפות ניקבו לחוץ היינו כגון דידעינן דשוב לא הבריא כגון שאכלה מחט בפיהו ושחטוה מיד:

נפקא

א) [לקמן קכב. קכד. קמו. עירובין לה. ביצה לב.], **ב)** סוכה לד. ע"ז ג), [כתובות עו: חולין מח: נ:], **ג)** [סוכה לד. ע"ז ג], **ד)** [ב"מ נעורך ערך אלגלא וכפנהלכין קט. מאי בוכסיף וכו'], **ה)** [לקמן קמו.], **ו)** [דף לד.], **ז)** [ושם], **ח)** [חולין מב.], **ט)** חולין מב.;

גליון הש"ס

תוס' ד"ה הא ר' יהודה וכו' ומוקי לה כר' יהודה. וע"ש ע"ג תוס' ד"ה מה אין עליה: **בא"ד האבור לר' יהודה.** עי' פירש"י שם ד"ה אלא לתרגולין:

לעזי רש"י

ציצפיי"ל. הקיבה השלישית של מעלי-הגירה. **פאנג"א [פנג'א].** הקיבה הראשונה של מעלי גירה. **דובלו"ן.** קיפול בקיבה השניה של מעלי גירה.

מוסף רש"י

חצוצרתא. פשוטה ואינה של מיל (סוכה לד.). **שיפורא.** כפוף (שם). **צפצפה.** ועכשיו נשתנית שמה וקורין לו ערבה (שם). **פתורתא פתורא.** כשאתם גדולה והשתא קטנה, ושם היו רגילין לקרות לגדולה גלגלה וקטנה ולא קטנה לגדולה (שם). **אף אנו נאמר.** אף אני יש ניחי אין עוד אחד שנתחלף שמה (שם). **הובילא.** ליעפי"ל (שם). **למחט שנמצאת בעובי בית הכוסות.** מקום יש בגלגל הכרם סמוך להמסק קרוי בית הכוסות, שהוא כעין כוס ויש בו סביב שפתו עובי שני כפלים כפולים ודבוקים ונלע"ז דובולו"ן, ומכלל מחט תחוב בתוכו עובי ומתוך עובי אפשר לה שלא נקבתה כולה (כתובות עו: וכעי"ז חולין מח.). **דמצד אחד.** שנקבה את דופן הסמיכות ולא נקבה את הכפלים (חולין שם) ואין המחט נראה אלא מנקבתו (כתובות שם). **כשרה.** שאין זה נקב (שם) שהכלתה מגיעה עליה (חולין שם).

רב נסים גאון

למאי נפקא מינה למחט שנמצאת בעובי בית הכוסות. תגד אצל דלך [תמצא עיקר זה] בפרק אלו טרפות (דף נ) ובכתובות בפרק המדיר (דף עו).

רבינו חננאל

ותניא מטלטלין שופר וחצוצרות ותניא מטלטלין שופר ולא חצוצרות. ואוקימנא להו הא ר' יהודה הא ר' שמעון והא ר' נחמיה.

הדרן עלך במה מדליקין.

עין משפט נר מצוה

קלח א מיי' פכ"ט מהל' שבת הלי ג סמג לאוין סה טוש"ע ש"ח סי' שם סעיף ג ד:

תוס' ישנים

א) ועוד קשה הא דל"ל אמיי (שם) לרבה אלינא דר"נ קנעות היכי מטלטלים להו ולרבה (דיליה) [אליבא ד"ר נ] מי ניחא הא לא מטלטלי אלא למשמש המיוחד לו ודוחק ר"ת כו':

מוסף תוספות

א. א"כ רב היכי ס"ל הכי. תוס' הא"ש. ב. דאמ' דבר שמלאכתו לאיסור מטלטלו, לצורך מקומו אסור. תוס' הא"ש. ג. ומוקי לה ברפי וכו' יהודה וכדתניא וכו' ודייק טעמא דרפוי, הא אינו רפוי לא, ופריך לרבא דאמר דבר שמלאכתו לאיסור, לצורך מקומו מותר, ומשני ההיא ר' יהודה משום ר' אלעזר היא, אבל ר' יהודי גופי' ס"ל אפי' אינו רפוי מותר. תוס' הא"ש. ד. ומנין פשוט לו דההיא משנה ר"ש היא, אלא לאו משום דפשיטא לי' דכולה מתניתי' דכל הכלים כר"ש אתיא. תוס' הא"ש. ה. אלא משמע דפשיטא לי' לתלמודא דליכא מאן דשרי דבר שמלאכתו לאיסור מחמה לצל. תוס' הא"ש. ו. שיהא מפולש. תוס' חולין נ: ד"ה מתנו. ז. ואגב דנקט מצד אחד כשרה נקט נמי מב' צדדין טריפה אע"ג דמילתא דפשיטא היא. תוס' חולין נ: ד"ה מתנו. ח. ומדובק שם בשומן. תוס' חולין נ: ד"ה מתנו. ט. דאותו דבקות. תוס' חולין נ: ד"ה מתנו. י. אפי' וכו' שניקבו שני העורות וכו' שלא יצא הרעי. תוס' חולין נ: ד"ה מתנו. יא. רבותא קמ"ל, לפי שיש לו שני עורות, וקמ"ל. תוס' חולין נ: ד"ה מתנו. יב. אפ"ה כשרה עד שניקבו שניהם וכו' וא"ת הא אמרינן וכו' למאי נפק"מ למחט שנמצאת בעובי בית הכוסות, והשתא מאי נפקותא איתא, הא בתרוייהו אמרי' מצד א' כשרה מב' צדדים טרפה גם בהובלילא, וי"ל. תוס' חולין נ: ד"ה מתנו. יג. בהובלילא דהיינו המסס. תוס' חולין נ: ד"ה מתנו. יד. כיון שלא ניקב אלא חצי עור והנשאר מגין יפה. ריטב"ם. טו. עכשיו. תוס' חולין נ: ד"ה מתנו. טז. היינו מה שהיו רגילים לקרות בית הכוסות. תוס' חולין נ: ד"ה מתנו. יז. ואין חבירו מגין עליו. ריטב"ם. יח. ותנא בית הכוסות ממש קתני. ריטב"ם. יט. וכ"ש בהמסס. ריטב"ם. כ. ואפי' אח"ל דאין סברא שיהא טריפה הואיל ולא ניקב אלא חצי עור. תוס' חולין נ: ד"ה מתנו.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

נפקא מינה לגיטי נשים. מה שפי׳ בקונטרס לענין שיהא שם עיר ושם עירה אין נראה לרש״ג דבגל הוא שם מדינה ולא שם העיר כדאמר בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף עא.) כל המלות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לגבל וקאמר נמי התם [1] עד היכן הוא בגל ולא אשכחן שום דוכתא עיר ששמה בגל אלא מדינה היא ואין כותבין שם מדינה בגט:

הדרן עלך במה מדליקין

בירה שהסיקוה בקש ובגבבא. נראה לר״י דקש היינו זנבות השבולים שנשאר בשדה[א] הנקרא אשטובל״א בלעז ותבן הוא הנקלר עם השבולת דהכי משמע לקמן בפרק שואל (לקמן דף קכ:) דקאמר בשלמא קש משמתת לה בממוזבר אלא תבן היכי משכחת לה ומסיק בתבנא סריא והא דאמר ברש המקבל (בבא מציעא דף קנ.) גבי מקום שנהגו לקלור אינו רשאי לעקור משום דאמר ניחא לי דתיתבן אדעתי׳ הוה ליה למימר דתיתקש דהשתא בקרקע נקרא קש כדפירש רש״י אלא משום דתיתבן משמע שפי לשון זיבול[ב] נקט ליה[ג]: **לא יתן עד שיגרוף.** פירש בקונטרס משום מוספת הבל ואין נראה לר״י[ג] דאפילו גרופה וקטומה היא מוספת הבל יותר מכמה דבריס השמיין בבמה טומנין[ד] ועוד דתניא שרי להשהות אף כשאינה גרופה[ה] ואלא אסרו מוסיף הבל אלא דוקא בהטמנה[1] אבל להשהות שרי[ד] וכשאינה גרופה אסרי רבנן דתניא משום דילמא אתי לאחמויי:

חמין ותבשיל. נראה לר״י דאפילו חמין ותבשיל היינו אפי׳ לא בשיל כל צרכו אלא כמאכל בן דרוסאי דהא כי מוקי מתניתין להחזיר תנן[ה] הוי מתניתין דתניא דשרי חמין ותבשיל להשהות על גבי כירה אפילו בשאינה גרופה אפילו לא בשיל כל צרכו ולא כרבנן ואמאי דילמא מתניתין אפילו כרבנן ומתני׳ בחמין ותבשיל שנתבשלו כל צרכן דמודו רבנן דמשהין ע״ג כירה שאינה גרופה וקטומה[ו] אלא ודאי משום דאסתם חמין ותבשיל כמאכל בן דרוסאי דאפילו לא בשיל כל צרכו כדמוכח בסוף שמעתין (דף לח.) גבי קשין דרבי מאיר אלדרבי מאיר אע״פ שיש לדחות וסה אפרש בע״ה ואפילו אי אסתם חמין ותבשיל לא הוה בשיל כל צרכו אלא דאפילו חמין שהוחמו כל צרכן וכן לבית הלל בשאינה גרופה מדקאמר בגמרא (דף לח:) ואף רבי אושעיא אבר מחזירין אפילו בשבת דאמר רבי אושעיא פעם אחת כו׳ והעלו לו קומקומום של חמין ומזגו לו את הכוס והחזירוהו למקומו ואי לא אסיר בהוחמו כל צרכן אגא דילמא הוחם כל צרכו הוה ואם תאמר ואם אסתם חמין ותבשיל הוי בין בשיל כל צרכו בין לא בשיל אם כן אבבי בית שמאי מצטמק ויפה לו אסור כיון דאסיר תבשיל שבשל כל צרכו ואם כן היכי שרי חמין אלא שהוחמו כל צרכן והא יפה לו הוא ואור״י דודאי תבשיל אסרי בית שמאי משום דלעולם יפה לו אע״ג דנתבשל כל צרכו אבל חמין שאין יפה להם אלא עד כדי צרכן אבל מבלן ואילך רע להן כדמוכח לקמן׳ לא אסרי בית שמאי[א] דליכא למיגזר שמא יחתה דבלא חיתוי יוחמו כל צרכן: **וב״ה אומרים אף מחזירין.** אפילו בשבת מחזירין ב) כדאמר בגמרא ולשון טוטלין נמי משמע[ב] דבשבת מיירי דבחול לא הוה צריך למיתני טוטלין[ג] ולמאן דאסר להחזיר אסר אפילו בחול לבית הלל כשאינה גרופה ולבית שמאי אפי׳ בגרופה מדקאמר בגמרא לדברי האומר מחזירין מחזירין אפילו בשבת משמע דעיקר פלוגתא הוי בחול ועוד מדקדק ר״ש מדקאמר לא יתן עד שיגרוף[ד] ואי לא יתן לא יחזיר בשבת הוא אין יגרוף או יקטוס בשבת [2] והוה ליה למימר אלא אם כן גרף וקטס אלא בחול נמי אסור להחזיר ולא״ת מה שיעור הוא נותן לאסור בע״ש דהיכא דסלקו בהשכמה פשיטא דשרי להחזיר ואומר ר״י דמשעה[ה] שלא יוכלו להרתיחו מבעוד יום אסור להחזיר[ו] ומיהו[ב] בשבת אפילו רותח אסור להחזיר למגן דאסר דאי לאו הכי מנא ליה דרבי אושעיא אבר מחזירין אפילו בשבת[בא] דילמא קומקמום של חמין רותח הוה[בב] ועוד אומר ר״י דמצינו למימר דבערב שבת נמי אסור[בג] להחזיר אפילו רותח משעה שאם היה קר לא היה יכול להרתיח מבעוד יום[בד] וקשה לרש״ג היכי שרי להחזיר בשבת והא אמר בפרק המביא כלי יין (ביצה דף לב: ושם) דביצים וקדרה וחביתא ופוריא[בה] מלמטה למעלה אסור משום אהל[בו] ואור״י דכי אסרו מכמים אהל ערלי ה״מ כשעושה הדפנות תחלה ואח״כ הכיסוי אבל[בז] הכא שדופני הכירה כבר עשויות מאיליהן[בח] לא אחמור רבנן לאסור ליתן קדרה על גבה ומיהו הא דאמר בהמוצא תפילין (עירובין דף קב.) גבי דיבורי דרך הוצא דאמר ליה כרוך בודיא ושייר בה טפח למחר מוסיף על אוהל ערלי הוא משמע דבלא שיור אסור אע״ג דהדפנות כבר עשויות אור״י התם משום דדמי אהל עופי[בט] אסור אפי׳ בלא עשיית דפנות אבל קדרה בלא דמי אהל כולי האי לא אסרו חכמים בלא עשיית דפנות:

לעולם

למאי נפקא מינה לגיטי נשים:

הדרן עלך במה מדליקין

בירה [א]שהסיקוה בקש ובגבבא נותנים עליה תבשיל בגפת ובעצים לא יתן עד שיגרוף או עד שיתן את האפר בית שמאי אומרים חמין אבל לא תבשיל ובית הלל אומרים חמין ותבשיל בית שמאי אומרים נוטלין אבל לא מחזירין ובית הלל אומרים אף מחזירין: **גמ׳** איבעיא להו האי לא יתן לא יחזיר הוא אבל לשהות משהין אף על פי שאינו גרוף ואינו קטום ומני חנניה היא דתניא [ב]חנניה אומר [ג]כל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר לשהותו על גבי כירה אע״פ שאינו גרוף ואינו קטום או דילמא [ד]לשהות תנן ואי גרוף וקטום אין אי לא לא וכל שכן להחזיר ת״ש מדקתני תרי בבי במתני׳ ב״ש אומרים חמין אבל לא תבשיל ובית הלל אומרים חמין ותבשיל ב״ש אומרים נוטלין אבל לא מחזירין וב״ה אומרים אף מחזירין אי אמרת בשלמא לשהות תנן הכי קתני כירה שהסיקוה בקש ובגבבא משהין עליה תבשיל בגפת ובעצים לא ישהא עד שיגרוף או עד שיתן אפר ומה הן משהין בית שמאי אומרים חמין אבל לא תבשיל וב״ה אומרים חמין ותבשיל וכי היכי דפליגי בלשהות פליגי נמי בלהחזיר שבית שמאי אומרים נוטלין אבל לא מחזירין ובית הלל אומרים אף מחזירין אלא אי אמרת להחזיר תנן הכי קתני כירה שהסיקוה בקש ובגבבא מחזירין עליה תבשיל בגפת ובעצים לא יחזיר עד שיגרוף או עד שיתן אפר ומה הן מחזירין בית שמאי אומרים חמין אבל לא תבשיל ובית הלל אומרים חמין ותבשיל בית שמאי אומרים נוטלין אבל לא מחזירין ובית הלל אומרים אף מחזירין תא שמע דתנן אם היה מדינה ולא שם עיר ושם עירה ועיר ועירה פסול ולריך לכתוב שם של עכשיו:

הדרן עלך במה מדליקין

בירה. עשויה כעין קדירה ומותנין קדירה לתוכה: **קש.** זנבות השבולין: **גבגבא.** הנגבב מן השדה אשטובל״א: **גפא.** פסולת של שומשמין שהוציא שומנן: **עד שיגרוף.** הנתלים משום דמוסיף הבל וטעמא פרישנא בפרק דלעיל[1] שמא יחתה בגחלים: **לו עד שיקן אפר.** על גבי גחלים לכסותם ולשנגם: **בית שמאי אומרים.** נותנין עליה חמין אחר שגרפה דלא לריכי לבשולי דליכא למגזר[2] שמא יחתה: **אבל לא תבשיל.** דיש לה ביטוליה ואתי לאחמויי. מ״ר נתקיימה מתשבתו ומיחזי כמבשל [3]: **לא מחזירין.** בשבת דמיחזי כמבשל: **אף מחזירין.** הואיל וגרוף: **גמ׳ קטום.** היינו נתן אפר על הגחלים דאפר מתרגמינן קיטמא[4]: **תני בני.** בית שמאי אומרים חמין וכו׳ ותו תנא בבא אחריתי טוטלין ולא מחזירין: **ומה הן משהין.** בגרוף וקטום: **פליגי נמי בלהחזיר.** את המותר לשהות כגון חמין לבית שמאי וחמין ותבשיל לב״ה: **אלא אי אמרת להחזיר תנן הכי קתני.** כלומר ע״כ הכי מפרשא: **ב״ש אומרים טוטלין ולא מחזירין.** ע״כ אתבשיל קיימי דהא שרו בחמין: **הא מו למה לי.** הא תנא ליה ריש אבל לא תבשיל:

לעולם

נגיטי נשים. דקיימא לן[5] בני בבל בקיאין שלריך לכתוב גט לשמה והמביא גט משם אין לריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם ובני אשר אלר מלרלות אין בקיאין ולריך ובנשיו בני בורסיף היא בבל ובבל של עכשיו היא בורסיף והן עמי הארץ דלאמרינן בעלמא (סנהדרין דף קט.) בור שאפי׳ שנעלו מימיו. ואמי׳ אומר נפקא מינה לגיטי נשים לענין שיהא שמו ושם עירו ועירה פסול ולריך לכתוב שם של עכשיו:

הדרן עלך במה מדליקין

בירה. עשויה כעין קדירה ומותנין קדירה לתוכה: **קש.** זנבות השבולין: **גבגבא.** הנגבב מן השדה אשטובל״א: **גפא.** פסולת של שומשמין שהוציא שומנן: **עד שיגרוף.** הנתלים משום דמוסיף הבל וטעמא פרישנא בפרק דלעיל[1] שמא יחתה בגחלים: **לו עד שיקן אפר.** על גבי גחלים לכסותם ולשנגם: **בית שמאי אומרים.** נותנין עליה חמין אחר שגרפה דלא לריכי לבשולי דליכא למגזר[2] שמא יחתה: **אבל לא תבשיל.** דיש לה ביטוליה ואתי לאחמויי. מ״ר נתקיימה מתשבתו ומיחזי כמבשל [3]: **לא מחזירין.** בשבת דמיחזי כמבשל: **אף מחזירין.** הואיל וגרוף: **גמ׳ קטום.** היינו נתן אפר על הגחלים דאפר מתרגמינן קיטמא[4]: **תני בני.** בית שמאי אומרים חמין וכו׳ ותו תנא בבא אחריתי טוטלין ולא מחזירין: **ומה הן משהין.** בגרוף וקטום: **פליגי נמי בלהחזיר.** את המותר לשהות כגון חמין לבית שמאי וחמין ותבשיל לב״ה: **אלא אי אמרת להחזיר תנן הכי קתני.** כלומר ע״כ הכי מפרשא: **ב״ש אומרים טוטלין ולא מחזירין.** ע״כ אתבשיל קיימי דהא שרו בחמין: **הא מו למה לי.** הא תנא ליה ריש אבל לא תבשיל:

לעולם

עין משפט נר מצוה

א א ב ג מיי׳ פ״ג מהל׳ שבת הלכה ד ה סמג לאוין סה טוש״ע ס״ש סי׳ רנג סעיף ג:

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה וב״ה אומרים וכו׳ והל״ל **אא״כ** נדה. לענ״ל הא מליגי מה בס״ק דף ד ע״ב עד שיעמיק כו׳ כגון שהשמיק:

מוסף רש״י

לגיטי נשים. דקיימא לן (גיטין כ.) המביא גט מחוצה לארץ לריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם, אי משום דאין מלוין בקיאין לשמה, והמביא מארץ ישראל אינו לריך לפי שבקיאין לשמה ועולי רגלים מלויין לבית מתמיד עדים לקיימו, ואמרינן התם (ג.) בבל כארץ ישראל לגיטין, לפי שהן בני תורה ובקיאין לשמה ובני ישיבה מלויין ליון וללמוד משם תורה מכל מקומות, ובורסיף סמוך לבבל ואינן בני תורה כדאמרינן (סנהדרין קט.), אמי בורסיף, טור שפפי אם מימיו אינו נשתיר בו כלום, והמביא משם לריך שיאמר, אבל עכשיו נתחלף שמם, הלכך המביא מבבל לריך שיאמר ומבורסיף אין לריך. (שובה ידה)

הדרן עלך במה מדליקין בן דרוסאי. לפנים היה ומבבל ביטולו שלים (לעיל כ.) ואוכל כל דבר המבוטל קצת (ע״ז לח.).

מוסף תוספות

א. לאחר קצירה. מ׳ סר״ן. ב. ובנין. תוס׳ הרא״ש. ג. דלא שייך להזכיר תוספת הבל בשהיה. תוס׳ הרא״ש. דא״כ, אפי׳ גרף ונתן את האפר ליתסר. ריטב״א. ד. משום תוספת הבל. תוס׳ הרא״ש. ה. אלא ודאי דלא שייך טעמא דתוספת הבל לענין שהיה. תוס׳ הרא״ש. ו. ואי בהטמנה, לא התיר חנניה להשהות בהטמנה בכירה שאינה גרופה ואינה קטומה ואפי׳ כמאכ״ד, משום דהוי״ל הטמנה בגחלים ממש דמוסיפין הבל ואסור, ואפי׳ מבעוד יום. רשב״ש. ז. כי החמירו בהטמנה יותר משהייה שהקדירה עומדת מגולה. ריטב״א. ח. אבל לשהות משהיון אינ״פ שאינו גרוף וקטום. תוס׳ הרא״ש. ט. דהא דפליגי רבנן עלה דחנניה היינו בדלא בשל כל צרכו אלא כמאכל בן דרוסאי. תוס׳ הרא״ש. י. [בן]פליגתא דר״מ ור׳ יהודה. תוס׳ הרא״ש נא. ד״ה הקשה. רעוד, דקלים להתבשל. רשב״ש. יא. אע״ג דהשתא יפה להם. תוס׳ הרא״ש נא. ד״ה הקשה. יב. (ו)מתני׳. תוס׳ הרא״ש. יג. [ד]מה חידוש הוא שנוטלים אי לאו דאיירי בשבת דלא תימא כיון שנטלו שנסתלקה שהיה ראשונה וכשמחזירין הו״ל תחלת שהיה בשבת. תוס׳ הרא״ש. יד. דלא תימא דבלילי שבת הוא דמחזירין דכי שקיל לה אדעתא דאהדורי לצורך מחר שקיל לה אבל ביום. ריטב״א. טו. אלא לאכילה דהשתא בעי לה. רשב״ש נא. ד״ה לנכרי. יז. או עד שיתן את האפר. תוס׳ הרא״ש. דאלמא משמע דחזרה בשעה הראויה לגריפה היא. רשב״ש לקמן נא. תוד״ה לנכרי לאומה. יח. שהוא סמוך לחשיכה כ״כ שכשהתבשיל צונן. מי׳ הר״ן. יט. וכל כה״ג מקרי חזרה,

מסורת הש״ס

א) לעיל כ., ב) [גיטין ו.], ג) [דף לד:], ד) ב״מ: ולילה למיתם, ה) [במדבר יט], ו) [דף עא:], ז) [וע״ע תוס׳ ב״מ קנ. ד״ה המקבל], ח) לעיל כ., ב) [גיטין ו.], ג) [דף לד:], ד) ב״מ: ולילה למיתם, ה) [במדבר יט], ו) [דף עא:], ז) [וע״ע תוס׳ ב״מ קנ. ד״ה המקבל],

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה אבל לא תבשיל וכו׳ כמבשל הס״ד ואח״כ מ״ב אבל לא:

לעזי רש״י

אישטובל״א. שלף.

תוס׳ ישנים

א) ולא לכה לומר דתנא ריש דאפילו בחול אין מחזירין לב״ש כדמשמע עד שיגרוף ופיסק קתני דאפילו בשבת מחזירין לב״ה כדמשמע טעלן דבלא תני בבא סבר״ה הוא דבמרוייהו אליני דהא אי לבשהות תנן ליכא אלא חד בבא בהחזיר ומהכי״מ אומר דאי משום ב״ה תני פיסק לא ה״ל למיתני דבני בית שמאי: **ב)** ומיהו רש״י פי׳ בגמרא [נדף לח: ד״ה מחזירין] מחזירין אפילו בשבת למתנת יד דנראה דאין דעתו להחזיר טו ומעלה העמנה טו אבל בלילה אין נראה כן:

רב נסים גאון

נפקא מינה לגיטי נשים. כלומר בדאלך [בזה], המביא גט מבבל או מבורסיף אין צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם, לדבריהם שאמרו במסכת גיטין בפרק א׳ (דף ו) בבל רב אמר כארץ ישראל לגיטין מכי אתא רב לבבל. ובפרק עשרה יוחסין (דף עב) היכא חבריל ימא, אמר רב פפא סבא משמיה דרב

זו פרת בורסיף.

ובבראשית דר׳ אושעיא (פרשה לח) חד תלמיד ר׳ יוחנן הוה יתיב קדמוי הוה מסבר ליה ולא סבר. אמר ליה מה דין לית את סבר, אמר ליה דאנא גלי מן אתראי. אמר ליה מן הדין אתר את, אמר ליה מן בורסיף. אמר ליה לא תאמר כן אלא בולסיף שנאמר כי שם בלל ה׳ שפת כל הארץ. ובגמרא דבל ישראל יש להן חלק [סנהדרין דף קס] אמרו אמר רב יוסף בבל בורסיף סימן רע לתורה, מאי בורסיף אמר רב אסי בור ספה. ואדוננו האיי ז״ל אמר בבל בורסיף ובורסיף בבל, כונת דבר זה לאותה ששנינו במשנה, שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה פסול, הרי נדע כי בבל ובורסיף עיר אחת הן והגט כשר.

סליק פרק במה מדליקין

רבינו חננאל

פרק שלישי

בירה שהסיקוה בקש ובגבבא וכו׳. כירה זו היא מקום שפיתת ב׳ קדרות. **איבעיא להו** הא דתנינן לא יתן עד שיגרוף או עד שיתן האפר על גבי גחלים, נתינה זו בע״ש [היא] וקמ״ל דאסור לשהות ע״ג כירה אא״כ [נ״א: אלא אם היא] גרופה וקטומה, או דילמא נתינה זו החזרת הקדירה היא בשבת, וקמ״ל דאסור להחזיר אלא ע״ג כירה קטומה או גרופה אבל לשהות מותר, ומתניתין מני חנניה היא דתניא כל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר לשהותו על גבי כירה אע״פ שאינה גרופה או קטומה.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

לעולם אימא לך להחזיר תנן וחסורי מיחסרא כו'. [א]משום דקיי"ל כתנניה כמו שפסקה בע"ה דמיקן לאוקמה מתני' כוותיה: **אא"ב** להחזיר תנן היינו דשני בין תוכה לעל גבה. פי' בקונטרס משום דאי להחזיר תנן (ה) א"כ לשהות משהין אפילו באינה גרופה להכי שני בין תוכה דהוי מעמין ממש ברמץ לעל גבה וקשה להר"ח דלתנניה אפילו תוכה משהין אפי' באינה גרופה דהא תנן (לעיל דף יט:) ולא תרלה על גבי גחלים אלא על שיקרמו פניה הא קרמו פניה שרי אע"ג דמרלה בתוכה היא[ב] ובגלאו הכי אור"י דבמנס דחק רש"י לפרש כן דאיכא למימר שפיר היינו דשני לן בין תוכה לעל גבה מהא דשרי להחזיר בגרופה ובהשאה דוקא לא ניחא ליה לחלק[ג] אבל בהחזרה[ד] ניחא ליה שפיר לחלק כדמוכח במאי דמשני מי סברת אריש קא אפיפא קאי כו' קשה לר"י א)היכי בעי למימר אגיבא דרב דמתניתין לחזיר תנן אם כן אתיא מתניתין כתנניה ורב דלא כתנניה דהא תנניה[ה] שרי במנטמק ויפה לו דתנן (שם) אין לוקין בשר וביצה אלא כדי שילולו מבעוד יום[ו] אתיא כתנניה וביצה אמרינן לקמן[ז] דמנטמק ויפה לו טוא ורב אסר לקמן[ח] דמנטמק ויפה לו[ט] וי"ל דבגלאו הכי לא סבר לה רב כשום תנא דהא ר"מ ור' יהודה אסרי באינה גרופה אפילו במנטמק ורע לו ורב שרי במנטמק ורע לו אפילו באינה גרופה דבגרופה לא אסכמן שום אמורא לאסר אפילו יפה לו ועוד דרב קאי אמילתיה דרבי יוחנן דאיירי באינה גרופה[ט] וקן רבי יוחנן דשרי לקמן אמתן ותבשיל שביחל כל צרכו באינה גרופה אבל לא ביחל כל צרכו אסור לא אסכמן תנא דסבר הכי:

מהו לסמוך. באינה גרופה קבעי ולי מתניתין להשהות תנן קא בעי להשהות ולהחזיר ולי להחזיר תנן ושרי להשהות אפי' תוכה וגבה בעי להחזיר ולהשהות היא אמינא מבושל כמאכל בן דרוסאי:

תא שמע בירה שהסיקוה כו'. ומסיק דשרי לסמוך ומכל מקום אין לגמוד מכאן לסמוך אבל הא דאמי הכא דדופני כירה מפסיקין בינו ולא:

שמע

לעולם אימא לך להחזיר תנן. ואילו לשהות אע"פ שאינו גרוף שרי: וכך חזרה דאמרי לך. לא יחזיר עד שיגרוף דכי גרוף מיהא שרי: ולו דברי הכל היא. ולבית שמאי לא סבירא להו: לא שנו. שריותא דמתני' אלא על גבה דלא נפיש הבלא כולי האי אבל תוכה אסור: **אי אמרת בשלמא להחזיר תנן.** אבל לשהות משהין אפילו באינה גרופה דמתסרינן ליה חסורי ורבי תלבו אשריותא דלשהות על שאינה גרופה קאי: **היינו דשני בין תוכה לעל גבה.** דכי משהי לתוכה דשאינה גרופה מעמין ממש ברמץ: **אלא אי אמרת לשהות תנן.** דאפילו לשהות בעי גרופה כיון דגרופה ומבעוד יום הוא ונתנו לתוכה מה לי תוכה מה לי על גבה: **אריש.** עד שיגרוף: **אסיפא קאי.** דאיירי בחזרה אבל ריש לשהות הוא וכין תוכה וכין גבה שרי: **שני כירות המתאימות.** מתוכרות יחד וקיר של חרס מפסקת ביניהם: **משהין על גבי גרופה וקטומה.** דלא חיישינן משום דסליק לה הבלא מאידך: **ומה הן משהין.** על הגרופה: **לא יחזיר.** בשבת: **אא"כ.** ריש דמתניתין לשהות קאמר דבעי גרופה ובלשהות פליגי בחמין ובתבשיל ובגרוף וסיפא פליגי בחזרה מתני' ר' יהודה היא. אלא אי אמרת בשלמא לשהות תנן אם כן אתיא מתני' ר' יהודה היא. אלא אי אמרת להחזיר תנן דאמרי בשיטה אבל לשהות לא בעי גרופה אבל דבעי גרופה אבל לשהות לא בעי גרופה ופליגתא דחמין ותבשיל כשאינו גרוף דקתמתסרת ומתרלת לה: **קשיא לב"ש בחדא.** דקתמרי ב"ש בתמני' משהין חמין אף בשאינו גרוף והכא קתמר רבי מאיר לב"ש דאפילו גרוף ולא בלום וכ"ש כשאינו גרוף. והא כולה חדא פירכא היא דבית שמאי לא שרי להו בין גרוף לשאינו גרוף: **ולב"ש בשרבי.** דבמתניתין שרו בית הלל להשהות חמין ותבשיל אף בשאינו גרוף והכא קתני דבגרוף חמין אין תבשיל לא ובשאינה גרוף אין משהין כלל ולענין חזרה בגרוף תנן בתמניתין לב"ש ממחזירין והכא קתני עקר דברי הכל לא יחזיר: **ואי ר' יהודה.** דאמר נמי כי מתניתין מ"מ גרופה וקטומה קשיא דמתניתין תרלת דפלוגתא קמייתא בשאינו גרוף ושרו ב"ש חמין ובית הלל חמין ותבשיל והכא קתני אין משהין על גבי שאינה גרופה ואינה קטומה כלל ופלוגתא דלשהות בגרופה וקטומה: **בחמין ותבשיל ובוטלים ומחזירין.** דמוקי פלוגתא דב"ש וב"ה בשהיית חמין ותבשיל דבית שמאי שרו חמין ותבשיל לא וב"ה חמין ותבשיל ולא כר' מאיר דאמר לב"ש לא כלום: **מהו לסמוך.** קדרה אבל דופן הכירה בלא גרופה שהכירה מטולטלת היא ומושיבים אותה על גבי קרקע: **גבה.** עוני שפתה או כסוי שעל חללה: **דמדלי.** הקדרה על גבי הכירה: **ונפלנהפה.** מזרה והובערה: **הפס בוטלין ומחזירין בחד מקום.** ולא שייך למתני' מחזירין עד דמני בוטלין: **נעורת.** מריש"ש: **שהוחמו כל צרכן.** דליכא למיסק לחיתוי:

מלטמק

**לעולם אימא לך להחזיר תנן וחסורי מיחסרא והכי קתני בירה שהסיקוה בקש ובגבבא מחזירין עליה תבשיל בגפת ובעצים לא יחזיר עד שיגרוף או עד שיתן את האפר אבל לשהות משהין אע"פ שאינו גרוף ואינו קטום ומה הן משהין בית שמאי אומרים חמין אבל לא תבשיל ובית הלל אומרים חמין ותבשיל והך חזרה דאמרי לך לאו דברי הכל היא אלא מחלוקת בית שמאי ובית הלל שבית שמאי אומרים בוטלין ולא מחזירין ובית הלל אומרים אף מחזירין ת"ש דאמר ר' חלבו א"ר חמא בר גוריא אמר רב לא שנו אלא על גבה אבל לתוכה אסור אי אמרת בשלמא להחזיר תנן היינו דשני בין תוכה לעל גבה אלא אי אמרת לשהות תנן מה לי תוכה מה לי על גבה מי סברת ר' חלבו אריש קא אסיפא [א]קאי ובית הלל אומרים אף מחזירין ואמר ר' חלבו אמר רב חמא בר גוריא אמר רב לא שנו אלא על גבה אבל תוכה אסור [ב]תא שמע [ג]ב' כירות המתאימות אחת גרופה וקטומה ואחת שאינה גרופה ואינה קטומה משהין על גבי גרופה וקטומה ואין משהין על שאינה גרופה ואינה קטומה ומה הן משהין בית שמאי אומרים ולא כלום ובית הלל אומרים חמין אבל לא תבשיל עקר דברי הכל לא יחזיר דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר בית שמאי אומרים חמין אבל לא תבשיל ובית הלל אומרים חמין ותבשיל בית שמאי אומרים בוטלין אבל לא מחזירין ובית הלל אומרים אף מחזירין אי אמרת בשלמא לשהות תנן מתני' מני רבי יהודה היא אלא אי אמרת להחזיר תנן מתניתין מני לא רבי יהודה ולא ר' מאיר אי רבי מאיר קשיא לב"ש בחדא ולבית הלל בתרתי אי רבי יהודה קשיא גרופה וקטומה לעולם אימא לך להחזיר תנן ותנא דידן סבר לה כרבי יהודה בחדא ופליג עליה בחדא סבר לה כרבי יהודה בחדא בחמין ותבשיל ובוטלין ומחזירין ופליג עליה בחדא דאילו תנא דידן סבר לשהות ואף על פי שאינו גרוף וקטום ורבי יהודה סבר בלשהות נמי גרוף וקטום אין אי לא איבעיא להו מהו לסמוך בה תוכה וגבה אסור אבל לסמוך בה שפיר דמי או דילמא לא שנא תא שמע שתי כירות המתאימות אחת גרופה וקטומה ואחת שאינה גרופה וקטומה משהין על גבי גרופה וקטומה ואף על גב דקא סליק ליה מאידך דילמא שאני התם דכיון דמידליא שליט בה אוירא תא שמע דאמר רב ספרא אמר רב חייא קטמה ונתלבתה סומכין לה ומקיימין עליה ובוטלין ממנה ומחזירין לה שמע מינה לסמוך נמי קטמה אין לא קטמה לא ולטעמיך בוטלין ממנה דקתני קטמה אין לא קטמה לא אלא תנא בוטלין משום מחזירין הכא נמי תנא סומכין משום מקיימין הכי השתא התם בוטלין ומחזירין בחד מקום הוא תנא בוטלין משום מחזירין אלא הכא סומכין בחד מקום הוא ומקיימין בחד מקום הוא מאי הוי עלה ת"ש [ד]בירה שהסיקוה בגפת ובעצים סומכין לה ואין מקיימין אא"כ גרופה וקטומה [ה]גחלים שעממו או שנתן עליה נעורת של פשתן דקה הרי היא כקטומה אמר ר' יצחק בר נחמני א"ר אושעיא קטמה והובערה משהין עליה חמין שהוחמו כל צורכן ותבשיל שבישל כל צורכו

שמע

ב) תוספתא פ"ג, ג) תוספתא [פ"ג], ג) לח.,

לעזי רש"י

אריש־טי"ש. נעורת.

רבינו חננאל

ושקלינן וטרינן ותריצנן כירה שהסיקוה בגפת או בעצים אסור להחזיר, אבל לשהות משהין בה אע"פ שאינה גרופה ולא קטומה בין תבשיל בין חמין כתנניה. ואע"ג דעמדה אמרינן תוב תא שמע ב' כירות המתאימות אחת גרופה וקטומה ואחת שאינה גרופה ולא קטומה כו', לר' מאיר אליבא דבית הילל משהין ע"ג גרופה וקטומה חמין אבל לא תבשיל, ולב"ש לא כלום, לר' יהודה אליבא דב"ש משהין חמין אבל לא תבשיל וב"ה חמין ותבשיל. ב"ש אומרים בוטלין חמין אבל לא (תבשיל) מחזירין, וב"ה [אומרים] בוטלין ואף מחזירין. בשלמא אי אמרת מתניתין לשהות ע"ג גרופה וקטומה, מתני' ר' יהודה היא, אלא אי אמרת להחזיר היא, אבל לשהות בש"א משהין חמין ובה"א חמין ותבשיל אף על פי שאינה גרופה ולא קטומה, מני מתניתין אי ר' מאיר קשיא לב"ש בחדא דמתניתין דקתני בש"א חמין אבל לא תבשיל, ורבי מאיר קתני לב"ש ולא כלום. ולב"ה בתרתי דר' מאיר קתני לב"ה משהין חמין אבל לא תבשיל, ומתניתין קתני לב"ה חמין ותבשיל, ותוב דרבי מאיר קתני דברי הכל לא יחזיר ומתניתין קתני לב"ה אף מחזירין. אי לרבי יהודה קשיא גרופה וקטומה דכי קתני משהין, לב"ש חמין לב"ה חמין ותבשיל, בגרופה וקטומה קתני ומתניתין א"ע"פ שאינה גרופה וקטומה. ושנינן לעולם אימא לך להחזיר תנן ותנא דידן סבר לה כרבי יהודה בחדא ופליג עליה בחדא, ופשוטה היא. **ועמדה דמתניתין להחזיר תנן. עכשיו יש מי שאומר** כיון דלא איפשיטא בהדיא להחזיר, אשנויי לא סמכינן [ומוקמן] מתניתין לשהות. ויש מי שאומר הלכה להחזיר תנן ומסייעא ליה הא דא"ר יוחנן כירה שהסיקוה בגפת ובעצים משהין עליה חמין שלא הוחמו כל צורכן ותבשיל שלא בישל כל צורכו, עקר לא יחזיר וקסבר מתני' להחזיר תנן כו'. ועוד מדאמר רבא תרוייהו תנאה, ואמרינן מכדי תרוייהו תנאה, ר' יוחנן מאי אתא לאשמעינן, ואמר דייקא דמתניתין קמ"ל, ש"מ דרבי יוחנן סבר דייקא דמתניתין להחזיר הוא. [ו]ושיהוי זה אינה הטמנה אלא כגון כסא של ברזל והקדירה יושבת עליה והיא תלויה או באבנים [אן] כיוצא בה, אבל הטמנה ע"ג גחלים דברי הכל אסור דקי"ל הטמנה בדבר המוסיף אסור ואפילו מבעוד יום. **איבעיא להו מהו לסמוך לה,** תוכה וגבה אסור אבל לסמוך שרי, או דילמא לא שנא. ופשטנא מהא דתניא כירה שהסיקוה בגפת ובעצים סומכין ואין מקיימין עליה אלא אם כן גרופה וקטומה, עממו הגחלים או שנתן לתוכה נעורת של פשתן דקה הרי היא כקטומה.

ו) עי' בבעל המאור.

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה י' סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' רנ: סעיף כ:

ג ב שם סעיף ו בהג"ה:

ד ג מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף ו:

ה ד מיי' שם הלכה ד:

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה אלא"ב וכו' דאי להחזיר תנן אבל לשהות:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה לעולם וכו' משום דקי"ל כחננאי. עיין זה בתוספות מגילה דף יט ע"ב ד"ה ודילמא:

תוס' ישנים

א) ופשבר דרב מוקי מתני' בלהחזיר אבל לשהות אפילו אינה גרופה שרי מלמטמק וטע לו ולהכי יוחנן אפי' מלמטמק ויפה לו:

מוסף תוספות

א. (ד)מהא משמע דהלכתא כחנניה, דאי לא, אמאי דחיק רבי נפשי' תלמודא לחסורי למתני', לימא להשהות תנן ואתיא מתני' כפשטה, אלא, מי' הכ"ן. **ב.** אלמא שרי להשהות אפי' בתוך התנור שאינו גרוף. תוס' הרא"ש. **ג.** כיון דבער"ש איירי. תוס' הרא"ש. **ד.** [ב]שבת. תוס' הרא"ש. **ה.** כיון דשרי כשהגיע למאכל ב"ד ואע"פ שצריך בשול, סברא הוא דכל שכן. ריטב"א. **ו.** ואוקימנא כדי שיגולו כמאכל ב"ד. ריטב"א. **ז.** לשהותו בכירה שאינה גרו"ק. ריטב"א. **ח.** ומאן דאסר בהחיא, לא אסר אלא אליבא דרבנן דפליגי עלי' דחנניא. ריטב"א. **ט.** הלכך ל"ק מדי' היכי תסיק אדעתי' למימר להחזיר תנן, דאפי' כי אמרי' לשהות תנן לא ס"ל כמתני'. תוס' הרא"ש.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות